

Европейски съд по правата на човека

Дело Дел Лате срещу Холандия (*Del Latte v. The Netherlands*)

Жалба № 44760/98

Решение от 9 ноември 2004 г. на Второ отделение на Съда,
станало окончателно на 9 февруари 2005 г.

(резюме)*

чл. 6, т. 2: презумпция за невинност

Нито **чл. 6, т. 2**, нито друг текст на Конвенцията дава на “лице, обвинено в извършване на престъпление”, правото на възстановяване на направените разноски или на обезщетение за законно задържане по време на досъдебното производство, когато наказателното производство срещу него бъде прекратено или то бъде оправдано. Но отказът за заплащане на разноски или на обезщетение за законно задържане по време на досъдебното производство може да повдигне въпрос по чл. 6, т. 2 от Конвенцията, ако мотивите за това представляват по същество определяне на вината на лицето, което е било обвиняем, без преди това то да е било признато за виновно в съответствие със закона.

Фактите по делото

На 22 юни 1996 г. жалбоподателите Винченцо и Анджело Дел Лате, холандски граждани, отишли до дома на лицето У., с когото преди това се били скарали в един бар. Заварвайки го в къщи, единият от тях – Винченцо Дел Лате, стрелял три пъти в посоката, където се намирал У. Същия ден жалбоподателите били арестувани и обвинени в опит за убийство и, алтернативно, в опит за непредумишлено убийство на лицето У. Били задържани в полицията, а по-късно им била наложена мярка за неотклонение задържане под стража.

На 9 януари 1997 г. окръжният съд признал жалбоподателите за невинни по всички обвинения и те били незабавно освободени. Прокуратурата обжалвала. С решение от 5 декември 1997 г. Апелативният съд на Амстердам потвърдил оправдателната присъда на окръжния съд, с което наказателното производство приключило.

През януари 1998 г. всеки от жалбоподателите предявил пред апелативния съд иск в размер на 31 220 холандски гулдена като обезщетение за времето на задържането им по време на предварителното производство. С решения от 5 юни 1998 г. съдът отхвърлил претенциите. В мотивите на решенията, които са идентични,

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

съдът анализира поведението на жалбоподателите на 22 юни 1996 г. и посочил, че не е безспорно установено да е било стреляно с цел У. да бъде убит. Действията на жалбоподателите представлявали обаче заплаха за извършване на престъпление срещу живота по смисъла на Наказателния кодекс, за което не било повдигнато обвинение. По повдигнатите срещу тях обвинения за опит за убийство и непредумишлено убийство окръжният и апелативният съд ги оправдали поради липса на достатъчно доказателства в подкрепа на обвинението.

В светлината на горното апелативният съд намерил, че оправдателната присъда може да се квалифицира като “техническо” оправдаване, тъй като добавянето на още едно алтернативно обвинение за заплаха за извършване престъпление срещу живота щяло да доведе до осъдителна присъда. При тези обстоятелства съдът не намерил основание, преценявайки по справедливост, да присъди на жалбоподателите обезщетение за полицейското задържане и за задържането под стража като мярка за неотклонение. (Съгласно Наказателно-процесуалния кодекс на Холандия обезщетение се присъжда по всяко дело, ако и доколкото съдът, след като прецени всички обстоятелства, намери, че съществуват съображения за справедливост да стори това.)

Резюме на решението на Европейския съд

I. Твърдяното нарушение на чл. 6, т. 2 от Конвенцията

A. Становищата на страните

22-25. Жалбоподателите се оплакват на основание [чл. 6, т. 2](#) от Конвенцията, че мотивите на решенията на апелативния съд, с които им се отказва обезщетение за времето на задържането им в течение на досъдебното производство, съдържат извод, че те са виновни в извършване на престъпление, без вината им да е доказана съобразно изискванията на закона. След като били окончателно признати за невинни по отношение на фактите, във връзка с които са обвинени, съдът тълкувал тези факти с оглед на престъпление, за което никога не им е било повдигнато обвинение и за което никога не са били съдени. Позовават се на решението по допустимостта по делото *Хиберт с/у Холандия*¹ (ж. 38087/97, 26.01.1999 г.) и изтъкват разграничението, провеждано в практиката на Съда, между формулировки, отразяващи мнение, че въпросното лице е виновно, и такива, които само изразяват наличието на подозрение. Първите, какъвто бил и случаят по настоящото дело, нарушавали презумпцията за невинност, а вторите – не.

26-29. Правителството не оспорва приложимостта на чл. 6, т. 2, но твърди, че няма нарушение на този текст. Като се позовава на практиката на Съда и по-специално на делата *Луц с/у Германия*², *Енглерт с/у Германия*³ и *Ньолкенбокхоф с/у Германия*⁴ (25.08.1987 г., А.123), то поддържа, че апелативният съд само е взел под внимание подозрението, което все още съществувало по отношение на

¹ Hibbert v. the Netherlands

² Lutz v. Germany

³ Englert v. Germany

⁴ Nolkenbockhoff v. Germany

жалбоподателите. Без да поставя под съмнение оправдаването на жалбоподателите по обвинението за опит за непредумишлено убийство, апелативният съд намерил, че установените факти биха могли да доведат до успешно наказателно преследване по друго обвинение. Той стигнал до заключение, което бил в пълното си право да направи в светлината на решенията на Съда по делата *Масон и Ван Зон с/у Холандия*⁵ (28.09.1995 г., А.327-А) и *Льотиер с/у Холандия*⁶ (26.03.1996 г., Reports of Judgments and Decisions 1996-II), че не са налице съображения за справедливост, налагащи присъждане на обезщетение.

Б. Преценката на Съда

“30. Не се спори, че въпросното производство за обезщетение попада в обхвата на чл. 6, т. 2 от Конвенцията. Нито чл. 6, т. 2, нито друг текст на Конвенцията обаче дава на “лице, обвинено в извършване на престъпление”, правото на възстановяване на направените разноски или на обезщетение за законно задържане по време на досъдебното производство в случаите, когато наказателното производство срещу него бъде прекратено или то бъде оправдано (виж *Секанина с/у Австрия*⁷, 25.08.1993 г., А.266-А, § 25 и цитираното *Хиберт с/у Холандия*). Но отказът за заплащане на разноски или на обезщетение за законно задържане по време на досъдебното производство може да повдигне въпрос по чл. 6, т. 2 от Конвенцията, ако мотивите за това представляват по същество определяне на вината на лицето, което е било обвиняем, без преди това то да е било признато за виновно в съответствие със закона (виж *Минели с/у Швейцария*⁸, 25.03.1983 г., А.62, § 37).

31. По делото *Баарс с/у Холандия*⁹, където, както и по настоящото дело, предмет на спор са мотивите на решението за отказ на обезщетение за задържане по време на досъдебното производство, Съдът е направил разграничение между решения, които описват “наличие на подозрение”, и решения, които съдържат “извод за вина”. Той е намерил, че само втората категория е в противоречие с чл. 6, т. 2 от Конвенцията (ж. 44320/98, §§ 25-32, 28.10.2003 г., с още препратки).

32. Връщайки се към настоящото дело Съдът отбелязва, че нито се твърди, нито нещо показва задържането на жалбоподателите по време на досъдебното производство да е било незаконно. Апелативният съд обаче не се е ограничил да отбележи, че решенията за задържане на жалбоподателите в полицията, а впоследствие и за задържането им под стража като мярка за неотклонение, са обосновани, и по този начин да укаже наличието на “подозрение” (чл. 5, т. 1, б. “с” от Конвенцията). Вместо това той е основал решенията си на съображението, че жалбоподателите неизбежно биха били осъдени въз основа на съществуващите

⁵ Masson and Van Zon v. the Netherlands

⁶ Leutscher v. the Netherlands

⁷ Sekanina v. Austria

⁸ Minelli v. Switzerland. Виж резюме на решението в бр. 5-6/98 г. на изданието на *Български адвокати за правата на човека* “Бюлетин практика на Европейския съд по правата на човека” (по-нататък – Бюлетина), излизал до края на 2000 г. като приложение към Бюлетина съдебна практика на ВКС. Всички публикувани в Бюлетина и по-късно в списание “Правата на човека” решения на ЕСПЧ са и на Интернет страницата на *Български адвокати за правата на човека* <http://www.blhr.org>, както и в “Апис” – Бел. ред.

⁹ Baars v. the Netherlands

данни, ако прокуратурата ги беше обвинила в “заплашване с престъпление срещу живота”. Тази аргументация не може да бъде разглеждана без връзка с предходните решения на апелативния съд от 5 декември 1997 г., с които същият е признал жалбоподателите за невинни по повдигнатите им обвинения за извършени престъпления (а именно опит за убийство или непредумишлено убийство на лицето У.)

33. Съдът смята, че подходът на апелативния съд в решението му от 5 юни 1998 г. по отношение претенцията на жалбоподателите за обезщетение представлява определяне на вината им за конкретно престъпление, без обаче те “да са били признати за виновни в съответствие със закона” (виж *О. с/у Норвегия*¹⁰, 11.02.2003 г., Reports of Judgments and Decisions 2003-II, §§ 39-41).

34. Следователно Съдът намира, че е налице нарушение на чл. 6, т. 2 от Конвенцията.¹¹

35-42. Всеки от жалбоподателите претендира по 14 157.94 евро като обезщетение за вреди (чийто характер те не уточняват), причинени им в резултат на задържането под стража в течение на досъдебното производство. Съдът намира, че няма причинна връзка между твърдените вреди и установеното нарушение. Обезщетение може да бъде присъдено само въз основа на заключение, че задържането на жалбоподателите в полицията и задържането им под стража като мярка за неотклонение са незаконни. Съдът обаче не може да направи подобно заключение по настоящото дело.

Единият жалбоподател – Винченцо Дел Лате, е формулирал и претенция за разноски, която Съдът уважава частично.

¹⁰ *O. v. Norway*

¹¹ Решението е единодушно.